

Ново списание за куклено изкуство

Отново всичко започна от Кирякос Аргиропулос: „Дадоха ми ново списание. Куклено. Първи брой. Много интересно“.

Веднага отивам да го взема. Да го държиш в ръце е много приятно. Удобен формат, прекрасна хартия, пълноцветно, интелигентно и с вкус оформено. И умно!

Корицата е бяла, чисто бяла. Хубаво за начало. Всичко предстои. Обявена е темата на броя „Театър на актуалните кукли“. На ръка е изписано с черен флумастер „Невропаст“ и „№ 1“.

На първата страница е посочено, че това е списание на „Болшой театр кукол“ от Санкт Петербург, Русия. Че ще излиза веднъж годишно. Че ще има превод на английски. Че автор на идеята за списанието е познатият и у нас Руслан Кудашов. Обемът на първия брой е 150 страници.

Нека посоча поместените статии и интервюта.

„Идеи и въплъщения в театъра на живите кукли в епохата на възникването на режисурата“ от Вадим Максимов; „Къде завършва кукленият театър и започва Робърт Уилсън“ на Алексей Кисельов; „Свобода, равенство: как интернет променя театъра“ от Антон Хитров; „Октомврийският преврат и кукленият театър. Следствие по делото“ от Татяна Кузовчикова; „Винаги да си с маска. Актьорът в кукления театър: тенденции и факти“ от Алексей Гончаренко; „За съвременния куклен театър за деца“ от Татяна Шеремет; интервюта с Руслан Кудашов, Анна Вик-

торова и Яна Тумина; „АХЕ. Вещта в инженерния театър“ от Анастасия Трушина; „Алексей Лелявски. В преддверието на „Хамлет“. Петербургските спектакли на белоруския режисьор“ от Соня Димшиц; „Професия: кукленик. За съвременните подходи при подготовката на кадрите“ от Татяна Кузовчикова и Соня Димшиц; „Вход през прозореца. Втора лятна лаборатория за фигуративен театър (ЛЛФТ) през погледа на очевидеца и теоретика“ от Соня Димшиц; „Частен VS държавен. Как съществуват днес куклените театри в Русия“ от Наталия Сергеевска; преводния текст „Марионетката“ от Анри Гуйе; „Роман Галунов и неговите трудове за кукления театър в Иран“ от Анна Некрилова.

Бяла завист, бяла като корицата на новото списание, ме изпъхва. Защото Министерството на културата на Руската федерация дава пари. Защото авторите са авторитетни, при това някои от тях и млади, и за всички тях не съществува непреодолимост на „границата“ между драматичния театър и кукления.

Можем да пожелаем на колегите успех. И да дадем думата на главната редакторка на „Невропаст“ Татяна Кузовчикова, която още в предисловието към първия брой хваща бика за рогата като очертава дискуссионното поле, тематичния обхват и тона на уважителен радикализъм на новото списание.

Н. В.

Предисловие на главния редактор

Татяна Кузовчикова

Днес понятието „куклен театър“ сякаш не е актуално. Предлагат да бъде заменено с „театър на анимацията“, „театър на обекта“, „визуален театър“, „фигуративен“, „театър на неживата материя“... Първо, защото във възприятието на зрителите куклите устойчиво се асоциират с детството, с нещо, което трябва да предизвиква умиление, към което не бива да се отнасяме сериозно. Второ, защото в „кукления театър на сцената трябва да има кукли“. А там кукли няма.

В националната ни традиция съществува стандартен набор от клишета, които в повечето случаи самите кукленици поддържат, като строят за себе си про-

фесионални граници, а след това – като се опитват да ги преодолеят.

В едно от интервютата, в отговор на нелепото възклицание на журналиста: „Та вие сте преживели част от живота си с куклите!“ Резо Габриадзе спокойно възразил: „Не съм живял с куклите. Занимавал съм се със същото, като в киното – разказвал съм ви истории. Тях можеш да ги разкажеш и с помощта на пръчки, можеш и с помощта на танци...“

– Какво, нима към куклите у вас така и не се появили никакви чувства?

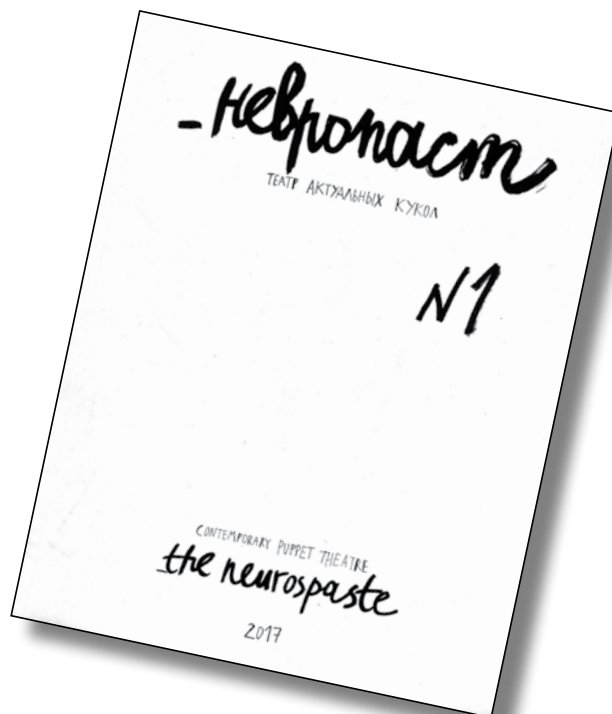
– Често ме питат: „За какво мислят куклите нощем?“ А аз им отговарям: „За какво мислят кларинетът, роялът, перото на писателя? Или табуретката? Откъде

ще знам... Не се занимавам с подобни сладки сантименти. За мен всичко това са само инструменти.“

С идването на епохата на режисурата куклата в театъра се превръща в инструмент за авторското изказване. От традиционно, регламентирано изкуство кукленият театър става пространство, в което е възможно моделирането на всякакви форми, показването на съотношения на всякакви мащаби и обеми, визуализация на всяка метафора. Ако исторически всяка технологическа система кукли е била миниатюрен модел за света, то през XX век тези модели станаха безкрайно множество – равно на броя на авторите, които ги създават. Като модернистите в живописата куклениците могат да творят своите художествени реалности без да са ограничени в избора на средства, технологии и фактури. В това измерение на абсолютната свобода бяха създадени най-добрите спектакли на Филип Жанги и Резои Габриадзе; днес там мирно съществуват Лиликанските спектакли на московския театър „Тень“ („Сянка“), които разчитат на аудитория от три до пет човека, и гигантските кули на френската компания „Royal de Luxe“, за спектаклите на която сценична площадка е целият град.

В този контекст доста странно изглежда битуващата мисъл,

че в кукления театър най-важното е куклата. Тази съзнателна самоизолация от съветските времена доведе до там, че кукленият театър бе практически изключен от кръга на интереси на професионалното театрално общество. И днес е принуден да отвоюва своите позиции. На кукления театър му се налага да доказва очевидни истини: че не куклата, а кукленикът измисля своя театър. Че спектакълът е авторско изказване. Че куклата остава в историята като артефакт, но се подразбира, че е била създадена на нечии ръце. Днес вече не традицията определя избора на фактура, между-

дисциплинарните и междуви-довите граници стават условни, а кукленият театър съществува в общокултурното пространство на XXI век. Да разберем какво място заема той в това пространство, да определим спецификата му, да разширим границите на възприемането му – това са задачите на нашето ново списание.

Понеже театърът се е родил през Античността, решихме да се върнем към изворите и да наречем списанието „Невропаст“. Невропаст е древногръцко название за актьора-кукленик (neurospaston – лат., марионетка), буквално: онзи, който дърпа конците. В началото на XX век, когато кукленият театър е в центъра на вниманието на театралния авангард, терминът „невропаст“ влиза в професионална употреба за креативни актьори, автори на собствена художествена вселена.

...
Темата на първия брой е „Театър на актуалните кукли“. Това подзаглавие на БТК-ФЕСТ, измислено преди три години, за нас стана универсално определение на кукления театър, такъв, какъвто го харесваме. Традиционен или радикален, с кукли или без, театър на неживата фактура и „визуална поезия“ – театър авторски, съвременен и жив. ■

От руски Никола Вандов

Димитър Чернев (11.7.1955 – 19.11.2017)

След дълго и мъчително боледуване ни напусна и Димитър Чернев.

Той беше театрален критик със собствено, ярко и често неочаквано мнение, в което не можеш да не се вслушаш. Независим и горд, той следваше само своята преданост на духовното, на литературата, на театъра. Успя да събере малка част от многобройните си текстове в книгата „Критикът с моята сянка. Текстове за театър и други“ (2006). Тази книга казва за съвременния ни театър повече от много други.

Освен всичко друго Митко имаше нещо така липсващо ни – характер. Не робуваше на моди и временни увлечения, трезво и ум-

но проследяваше развитието на процесите в театъра ни, нямаше илюзии и търсеше първите кълнове на зараждащото се ново. Не правеше компромиси в следването на смисъла на избраното творческо поприще – театралната критика.

Беше автор на „КуклАрт“, интересуваше се от състоянието и успехите на кукленото изкуство.

Много ще ни липсват неговите текстове, неговото чувство за хумор, неговата някаква безвременност. Беше от колегите и приятелите, които не можем да забравим...

Никола Вандов